

KONGRESS 2020

Punkt 26/Motion L

Ändrade regler för undantag från kravet om psykologexklusivitet för specialistkurser i Psykologisk behandling/ Psykoterapi

KONGRESS 2020

Punkt 26/Motion L

5

Ändrade regler för undantag från kravet om psykologexklusivitet för specialistkurser i

10

Psykologisk behandling/ Psykoterapi

15
20
25
30
35
40

Motion om ändrade regler för undantag från kravet om psykologexklusivitet för specialistkurser i Psykologisk behandling/ Psykoterapi. – Slopa regeln om att endast institut med examensrätt för psykolog- eller psykoterapeutprogram kan beviljas undantag från kravet om psykologexklusivitet.

Bakgrund:

25
30
35
40

Kongresserna 2013 och 2016 beslutade om en huvudprincip för specialistkurser inom området psykologisk behandling (men inte inom andra specialistområden) som innebär att dessa kurser måste vara exklusiva för psykologer. Dessutom beslutades om att möjligheter till undantag från den regeln fortsatt ska finnas i de fall som huvudregeln blir kontraproduktiv för professionen. Under ett sammanträde 2017 beslutade Förbundsstyrelsen att undantagsreglerna för psykologexklusivitet inom området psykologisk behandling/psykoterapi ytterligare skulle ändras. Förändringen innebär därefter att undantag från psykologexklusivitet endast kan beviljas utbildningsanordnare med examensrätt för psykolog- och psykoterapeutprogram. Enligt mötesprotokollet 2017 klargjordes att undantagsreglerna är att se som inriktningsbeslut från tidigare kongresser, öppna för tolkningsmöjligheter och att syftet med förändringen var att förenkla specialistkansliets administration i ackrediteringsprocessen.

45
50

Några konsekvenser av förbundsstyrelsebeslut 2017 är att institut med examensrätt för psykoterapeutprogram fortsatt kan anordna specialistkurser för psykologer även om kursen är öppen också för andra yrkesgrupper. Exempelvis har Ericastiftelsen, SAPU, Evidens AB, Svenska institutet för Kognitiv psykoterapi och Ersta Sköndal möjligheter att anordna ej psykologexklusiva specialistkurser. Sådana specialistkurser med blandade yrkesgrupper har ackrediterats efter 2017 trots att kursledningar på flera av instituten ej domineras av psykologer och trots att andra yrkesgrupper än psykologer brukar vara i majoritet bland de studerande på flera av dessa institut. Däremot kan inte längre internationella institut (som ju saknar

5 examensrätt i Sverige) med välrenommerade psykologiforskare i kursledning och med väldokumenterad erfarenhet av psykologiutbildning på specialistnivå beviljas undantag från psykologexklusivitetsskravet. - Inte ens om specialistkunskaperna som kursen förmedlar förefaller synnerligen angelägen för psykologprofessionen/ STP psykologen och inte ens om kursen utgör den enda möjligheten att tillägna sig 10 specialistkompetens i den tänkta metoden. Vi debatterade i Psykologtidningen #4 -#5 sommaren 2019 under rubriken "Skjuter sig i foten med specialistbössa" och argumenterade för att de förändrade reglerna 2017 strider mot både 15 Ändamålsparagrafen i förbundets stadgar och mot principer om EBPP. I den debatten exemplifierade vi med en aktuell utbildning där psykologer nu hindras av sitt eget fack- och professionsförbund från att tillägna sig specialistkunskaper som skulle vara stärkande för professionen i stort och mycket efterfrågad av STP-psykologen och av arbetsgivare och klienter.

20 Regeln att undantag endast kan beviljas institut med examensrätt för psykolog- och psykoterapeutprogram blir begränsande/ "försvenskande" och hindrande för fortsatt utveckling inom specialistområdet Psykologisk behandling/ Psykoterapi. Nuvarande regler prioriterar underlättad administration i ackrediteringsprocessen framför en 25 internationell kunskapssyn, framför kvalitet på den specialistkunskap som ska förmedlas och dess relevans för STP psykologen. Nuvarande regler innebär att principer om bästa evidensläge och behandlingsmetodens relevans för STP psykologen underordnas specialistkansliets behov av underlättad administration.

30

Vi föreslår:

35 **att** huvudregeln för specialistkurserna fortsatt ska vara att de är exklusiva för psykologer och

att det ska finnas fortsatta möjligheter till undantag från psykologexklusivitetsskravet vid tillfällen när kravet kan bli kontraproduktivt för professionen.

40 **att** för att undantag ska kunna göras måste det fortsatt finnas särskild kursplan och särskilda examinationer för psykologer.

45 **att** istället för nuvarande undantagsregler (sedan förbundsstyrelsens beslut 2017) som innebär att endast svenska universitet/institut med examinationsrätt för psykolog-/psykoterapeutprogram ska reglerna ändras på ett sätt som skapar lika möjligheter för internationella kursanordnare

att undantagsreglerna bör istället baseras på kriterierna 1–7 nedan:

50

- 5 1. Kursen håller tillräcklig akademisk nivå i förhållande till specialistordningens intentioner
2. Kursen har särskild kursplan och utökade examinationer för psykologer
3. Den förmedlar specialistkompetens av betydande intresse för STP-psykologen, arbetsgivare och klienter.
- 10 4. Utbildningsinstitutet är minst lika meriterat som svenska universitet/institut med examensrätt för psykologer inom området psykologisk behandling på specialistnivå.
- 15 5. Kursen/ utbildningen är unik, inga andra utbildningsanordnare utbildar för enbart psykologer i metoden och kursen därmed utgör den enda möjligheten för STP psykologen att tillägna sig metoden.
- 20 6. Behandlingen har potential att bli betydelsefull och kunna överträffa annan psykologisk behandling och där evidensläget också pekar mot detta.
7. Det är av vikt att svenska psykologer lär sig den psykologiska behandlingen med tanke på professionens status i relation till andra professioner inom det psykoterapeutiska området.

25 Vi menar att kriterierna 1–7 på ett tydligare sätt överensstämmer med specialistordningens intentioner än nuvarande regler för undantag och att de bättre harmonierar med principer om EBPP och med Ändamålsparagrafen i Förbundets stadgar. Kriterierna 1–7 är i första hand riktade mot värdering av specialistkunskap enligt specialistordningens intentioner, istället för som tidigare, där underlättad administration för specialistkansliet har prioriterats. Specialistkansliets behov av förenklad administration kan förstås lösas på sätt som inte behöver bli hindrande för professionen.

35 *Psykologer i styrelsen för Föreningen Metakognitiv terapi i Sverige MCT-SE*

Göran Parment, Gunvor Mjös Parment, Peter Myhr, Erling Hansen, Marcus Rosander, Helene Semb

40

45 Förbundsstyrelsens yttrande

45

Beslutet om exklusivitet för psykologer på specialistkurser antogs ursprungligen på kongressen 2013. På kongressen 2016 beslutades att undantag från regeln om psykologexklusivitet skulle kunna ske under förutsättning att särskild studieordning och examinationsmoment skulle finnas för psykologer (till exempel på universitet som har examensrätt). Anledningen till dispensen är att det redan finns en etablerad

5 strukturell nivå för att bibehålla kvalitet på universitet och högskolor. De har i högre
grad än individuella aktörer helt andra resurser i form av till exempel tillgång till
personal, kunskap och erfarenhet att arbeta utifrån kvalitetskriterier, och därmed
10 större möjlighet att kompensera för de eventuella skillnader i kunskaper som finns
mellan olika yrkesgrupper.

Då beslutet som togs vid kongressen var ett inriktningsbeslut och formulerat på en så
generell nivå att det var svårt att på ett konsekvent sätt tillämpa i praktiken,
efterfrågade kansliet ett förtydligande av beslutet från förbundsstyrelsen, som 2017
15 beslutade att specialistkurser inom psykologisk behandling/psykoterapi är exklusiva
för legitimerade psykologer med samma undantag som kongressen beslutat om.
Önskemålet om exklusivitet kommer alltså från medlemmarna via kongressen och
det stöds också av den medlemsundersökning som gjordes 2018 samt av blivande
20 specialister som hör av sig till kansliet. Bakgrunden är upplevelsen att de blivande
specialisterna, med sin utbildningsbakgrund, ofta tycker att blandade yrkesgrupper
innebär att utbildningen hamnar på en för låg nivå och därmed får för låg kvalitet.

25 Ackrediteringsprocessen är en komplicerad process med många viljor och önskemål
och beslutet att underlätta administrationen handlar inte om pappersarbete utan om
att få stringenta riktlinjer så att inte besluten blir godtyckliga. Ett arbete sker också
med att förtydliga kvalitetskriterierna och transparensen vid ackrediteringsprocessen,
en del i arbetet med att skapa ett tydligt ramverk för hela specialistutbildningen.
30 Behovet just nu är att ta ett helhetsgrepp och undvika fragmentisering.

I förbundets politik gällande specialistutbildningen lyfts vikten av att framhålla
kombinationen av grundutbildning och specialistutbildning som en unik kompetens,
35 och som ett viktigt steg mot målet ett statligt övertagande. Den övergripande
hållningen är att om även andra yrkesgrupper kan gå specialistkurser för psykologer
sänks nivån och urvattnas argumenten för psykologers unika kompetens, och
intresset/motivationen för ett statligt övertagande minskar sannolikt.

40

Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att bifalla yrkande 1.

45 **att** avslå yrkande 2, 3, 4 samt 5.

50